

NÉPNYELV ÉS NÉPHAGYOMÁNY.

Szegedi népekek.

I.*

1. Rín egy kislány kinn a temetőbe,
Jaj szavakká' rín az keservibe.
Möghalt néki mán az édösannya,
E világon nines vígasztalója.
2. Imádkozik éppen éjféltájba,
Lészáll hozzá a Szép Szüz Mária.
Hozott neki mönnyei virágot,
Igy szól hozzá: né sirasd anyádat.
3. Szüz Mária de nines édösanyám,
Ki e földön gondot viselne rám.
Ó de ojan mustoha e világ:
Ki léköpdös, ki pedig arcul vág.
4. Nē ríjj lányom löszök édösanyád,
Aki mindég gondot visel réád,
Mögnytom a mönnyeknek kapuját,
Mögtanálod ott az édösanyád.

II.**

1. Mikor az Ur Jézus ezön a földön járt,
Szögényös ruhába kúdulni is éjárt.
Béméne egy házba Rēgina asszonhon,
Alamizsnaképpen kinyeret kére ott.
2. Szent Rēgina asszon keservessen síra,
Mē' hetedmagává árvaságra juta.
Nines több egy péziné', azt is mástú kapta,
A Jézus nevibe azt is odaatta.
3. Mönny ki Pétör, mönny ki, mit láce fönn az égön?
Látom Uram, látom mönnyeknek orszagát,
Ögyvez Rēginának teritött asztalát,
Szent alamizsnának drága szép virágát.
4. Aki a szögénnek jobb kezit kinyúttya,
Annak léssen mönnyiben teritött asztala.
Ki virágzik rajta a szent alamizsna,
Annak a virágja a mönnyet illasztya. (!)

* Siratóének. Fiatal árvának virrasztáskor szokták volt énekelni.
— Jóval bővebb változata a „Kalotaszeg“ c. hetilapban 1890. 56 l., de
azért földrajzi elterjedése miatt igen érdekes. Szerk.

** Koldusének. Változata Kiskümfélegyházáról Budapesti Hirlap
1883 jan. 4. Innen hiányzó strófájának töredéke Gárdonyi G. Az én fa-
lum. 1: 28. Szerk.

5. A sok szép virágot angyalok lészödik,
A szép menyországot úgy örvendőztetik.
Szent Régina asszon, té vagy boldog asszony,
Példádat küvesse tehát mindön asszony.

III.*

1. Szent János áldása
Szájjon ezön házra,
A bennelakókat
Fordicsa vigságra.	3. Szent János áldása
Szájjon a fejünkre,
Búnkat, bánatunkat
Fordicsa örömrre.
2. Hogy a kised Jézus
Tüllünk szállást kérjön,
Istennek áldása
Mindég rajtunk légyön.	4. Bor, búza és gyümölcs
Hogy büven terömjön,
Istennek áldása
Mindég rajtunk lögyön.

Feljegyezte: *Bálint Sándor.*

Magyar adomaváltozatok. I.

Az adoma a legerterjedtebb és legkisebb folklórisztikai műfaj; szét-szórva, más műfajokba illesztve, gyűjteményekben, mindenhol találunk adomát. Talán ez az oka annak, hogy az adomakutatás nálunk még iradatlan bozót; aki egy adomával akar foglalkozni, az egészen át kell vágnia magát: hiányzik a rendszerezés. Céлом néhány eldugott magyar adomaváltozat közlése, hogy ezzel a pár példával felhívjam a figyelmet ezen a kiaknázatlan területen kínálkozó munka fontosságára.

1. Versenyhazugságok.

Honti János nemrégien megjelent magyar népmesetípus gyűjteményében (Verzeichnis der publizierten ungarischen Volksmärchen. Helsinki, 1928., FFC. 81. sz.) az 1920. sz. „Versenyhazugságok“ típusnak csak a Merényi: Sajóvölgyi népmesék. I. 169. lapján található változatát jelzi, a Kálmány: Hagyományok. I. 177. l-on levő, „A szabadságos katona és a cigány“ c. népi közlés — úgy látszik — elkerülte figyelmét. Pedig ez a típus sokkal elterjedtebb, mint ezek után gondoljuk. Régi kalendariumainkban két változatra is találtam, melyeket fontosaknak tartok, mert a nép között való elterjedés útjára utálnak.

A Budai kalendárium 1807-es évfolyamában olvashatjuk a következő kis történetet: „Egy új kohóból támadt Nemes ember bizonyos summa pénzt fel-tévé, egy Paraszta felfogad, hogy a' legyen a' nyertes, a' ki leg-nagyobbat tud hazudni. Erre el-kezd a' Nemes Ember, hogy ő olly nagy ökröt látott, hogy egy fetskének három nap kellett repülni, míg egyik szarvátul a másikig ért. Azt el-hiszem, mond a' paraszt, mert az én Atyám is sokszor emlegette azt az ökröt. De Uram! mond tovább hallotta é az Úr azt, hogy az én Atyám olly nagy fát ültetett, melly az

* Halotti torban szokták énekelni. — Jellege szerint inkább névnap-i köszöntő, a 2. strófa pedig karácsonyi vers jellegű. Így minden-esetre zavaros tartalmú, az pedig, hogy *torozó* ének volna, tartalmából nem tűnik ki. A torozó dalok ritkaságuk miatt érdekesekek. Szerk.